

svog Ordinarijata i Svetog oficija, koji su za novi pregled u jednoj klinici. U pismu Svetog oficija (I—1937) nalazi se navodno formula, da će Terezija biti proglašena neposlušnom (*»inoboediens declarabitur«*), ako se bude protivila novom pregledu. Dodana je navodno i klauzula, da će u tom slučaju biti isključena od svetih sakramenata. Sad je situacija ova: Terezija je sa svoje strane spremna da ide na novi pregled, ali — kako piše jedno glasilo *»konnnersreuthskog kruga«* — u ekstazi ujedno izjavljuje da se neće više vratiti. Zato se njen otac nepopustljivo brani protiv svakog novog pregleda. Nije li to možda vješto izigravanje crkvene vlasti? Time, naravski, nije pozitivno rečeno da se radi o prijevari. Samo se čovjek i nehotice pita: Nije li sad vrijeme da Sveti oficij pretvori svoju *»želju«* u jasnu zapovijed?

Dr. Vilim Keilbach

G. Wunderle: Zur Psychologie der Stigmatisation. Der erste Versuch einer zusammenhängenden Darstellung im Lichte der neuen Religionspsychologie. 95 Seiten. Paderborn (Schöningh) 1938. Stoji RM 2,20.

U ovom spisu objelodanio je G. Wunderle, sveučilišni profesor u Würzburgu, predavanja što ih je u zimskom semestru 1937/38 godine držao o psihologiji stigmatizacije. Ta su predavanja, doduše, nastala kao plod dugogodišnjeg zanimanja za stigmatiziranu Tereziju Neumann, ali se u njima s načelnog stanovišta raspravlja o stigmatizaciji uopće. Pisac nikako ne drži da je riješio taj zamršeni problem, ali ga je svakako s mnogo strana lijepo osvijetlio. U svemu dobro razlikuje između psihološkog i mističnog aspekta stigmatizacije. U zanimljivom razlaganju uvjerljivo pokazuje kako se s psihološkog gledišta može tumačiti činjenica da u istočnim crkvama nema stigmatizacije. Njihovo tradicionalno shvaćanje Krista, koje je pretežno i prvenstveno shvaćanje glorificiranog Krista, ne pruža potrebne duševne preduvjete za intenzivno proživljavanje muke Kristove. Time, naravski, nije rečeno da je stigmatizacija kod istočnih kršćana nemoguća, nego je na taj način samo pozitivno razumljivo da Bog i u svojim čudesima nadovezuje na duševne dispozicije. Glavni je rezultat piščevih izvoda uvjerenje, da je u principu moguća naravna stigmatizacija čisto psihogenog podrijetla. Meni se čini da je taj rezultat dovoljno dokazan. — U literaturi nove psihologije religije ova knjižica ima veliko značenje.

Dr. Vilim Keilbach

J. Hasenfuss: Die moderne Religionssoziologie und ihre Bedeutung für die religiöse Problematik. 8°, 401 S. Paderborn (Verlag F. Schöningh) 1937. Stoji RM. 14.

Ovo je djelo dedicerano profesoru G. Wunderleu, a izrađeno je kao habilitaciona radnja univerziteta u Würzburgu. Njegov je predmet vrlo savremen i aktualan. Uglavnom se tu radi o jednom referatu o različnim strujama moderne sociologije religije s kratkom kritikom. Često imamo po čitave strane citata. To nije prigovor, jer se vještim izborom tekstova može čitaoca najbolje upoznati sa stanovištima različitih autora. Građivo se u mnogom pogledu podudara s onim što nam je već poznato iz filozofije i psihologije religije. Utoliko bi možda koji čitalac mogao biti razo-